

Ofte stilte spørsmål

Se også bruksanvisning og presentasjonen som ligger på forsiden. Send epost til histreg@nr.no om du har flere spørsmål.

Detaljert beskrivelse av lenking og kobling

Her følger en detaljert fremgangsmåte for lenking og kobling. Det er også andre måter å få finne personsidene.

Bruk av personkurv til lenking

(dvs. slå sammen samme person fra ulike kilder)

1. Bruk søket ut fra navn og eventuelt også fylke/kommune og fødeår
2. For hver av de personene som du mener er samme person (men fra ulike kilder) gjør du følgende:
 - a. Trykk på navnet i resultatet fra søket slik at personsiden kommer frem
 - b. Hvis du mener det er riktig person, trykk på «Legg i personkurv» på personsiden
3. Når du har lagt de personene som du mener er samme person i personkurven, så trykker du på «åpne personkurven» for den siste personen du la i kurven.
4. Da får du en oversikt over alle personene i personkurven. Hvis noen er feil, marker linjen i «Fjern»-kolonnen og trykk «Fjern»
5. Når alle personene i personkurven er samme person i ulike kilder, kan du
 - a. Velge viktigste kilde ved å markere linjen i kolonnen for HovedID (valgfritt)
 - b. Trykk på «Lenk sammen»
6. Da kommer den siste personsiden opp etter at alle lenkene er etablert.
7. Hvis noen av personene likevel er feillenket, gjør du følgende:
 - a. Trykk på «vis redigering» under tabellen
 - b. Marker de feil kildene ved å krysse av for «delenk»
 - c. Trykk på «Lagre» under tabellen

Lenk person ut fra listen over familiemedlemmer

I listen over familiemedlemmer (far, mor, søsken, partner og barn) kan det være at samme person gjentas flere ganger. Noen ganger kan det være riktig f.eks. at samme far gjentas flere ganger med ulike partnere eller en gang uten partner. Men noen ganger skyldes gjentakelsene at samme person fra ulike kilder ikke er lenket sammen. Dette kan gjøres på en rask måte fra personsiden ved å trykke på «Vis lenking av familiemedlemmer». Da åpnes en rekke mindre bokser utenfor de personene som det er aktuelt å slå sammen. Boksene for samme familierelasjon (f.eks. far eller barn) er under hverandre. Man kan krysse av i flere bokser i samme kolonne (f.eks. for barn som man mener er samme person). Så kan man trykke på knappen «Lenk sammen». Da slår man sammen de personene med samme familierelasjon. F.eks. kan man samtidig slå sammen flere fedre til samme person og flere barn til samme person.

Bruk av familiekurv til kobling av familiemedlemmer

(dvs. etablere at personer er partnere eller foreldre og barn)

1. For hver av de personene som du tror er i familie:
 - a. Bruk søket ut fra navn og eventuelt også fylke/kommune og fødeår (eller finn i PFID i Digitalarkivet ut fra f.eks. en husholdning i folketelling)
 - b. Trykk på navnet i resultatet fra søket slik at personsiden kommer frem
 - c. Hvis du mener det er riktig person, trykk på «Legg i familiekurv» på personsiden
2. Når du har lagt de personene som du mener er familie, trykker du på «åpne familiekurven» for den siste personen du la i kurven.
3. Da vises en oversikt over alle personene i personkurven. Hvis noen er feil, markerer linjen i «Fjern» kolonnen og trykk «Fjern»
4. Når alle personene i personkurven er i samme familie, markerer du familierelasjonen ved å markere enten foreldre eller barn for hver linje. Partnere kan markeres som foreldre selv om det ikke er barn.
5. Trykk på «Koble familie»
6. Da kommer den siste personsiden opp etter at alle koblingene/familierelasjonene er etablert

Feil i familieforhold

Familieforhold (foreldre-barn og partnere) kommer fra kilder (f.eks. mor, far og barn i dåp), tolkning av familieforhold fra folketellinger (foreløpig 1801 og 1900) og manuelt registrerte familieforhold. Familieforhold kan være komplisert i virkeligheten, feil i kildene og vanskelig å presentere på personsidene og håndtere i et brukergrensesnitt. Vi har valgt følgende modell for å presentere (men er åpen for endringer): Et barn som står i listen under «Foreldre og søsken» har et foreldreforhold til personene i toppen av listen. Et barn som står i listen under «Partner og barn» har et foreldreforhold til personen på personsiden og partneren på toppen av listen. For å se om en person er far/mor eller stefar/stemor må man gå til personsiden for personen. Vi bruker «barn» om alle former for søsken og barn (ste-, foster, adoptivbarn). Et barn som står under «Foreldre og søsken» kan da være barn av far, stebarn av mor og halvsøsken av personen på personsiden. Hvis man ikke klarer å representere det på en god måte, kan en forklaring på personsiden være den beste løsningen. Det hjelper også å fylle ut fødsels- og dødsår.

Det er mulig å endre manuelt familieforhold i folketellingen fra f.eks. mor til stemor. Men foreløpig er det ikke mulig å fjerne et familieforhold fra kildene. Hvis man har lenket og koblet feil, er det mulig å fjerne alle manuelle lenker og koblinger på siden «Feilhåndtering».

Organiseringen

Hvem står bak histreg.no?

Nettstedet driftes av Arkiverket og utvikles av Norsk Regnesentral. Det er ledd i et større prosjekt finansiert av Forskningsrådets infrastrukturprogram ledet av UiT og med mange andre partnere. Finansieringen av nettstedet er for å lage et grunnlag for forskning på befolkningen, innen bl.a. historie, samfunnskunnskap, medisin og lokalhistorie. Kultur er også viktig for nettstedet. Alle bidrag med lenker vil gjøre nettstedet bedre for alle andre brukere og også forskningsprosjekter som bruker databasen. Nettstedet åpnet november 2015, men antall bidragsyttere steg først i november 2017

etter en rekke profileringstiltak. Funksjonaliteten er jevnt forbedret siden oppstarten. Vi er sikret finansiering til videre forbedringer til og med 2018. Arkivverket vil fortsette å drifte nettstedet på lik linje med Digitalarkivet.

Fins det andre tilsvarende nettsteder?

Det er bare Island som har et nasjonalt befolkningsregister. Men det er ikke åpent. Det fins lokale databaser i de nordiske landene og noen av disse er åpne. Vi håper at registeret skal gi en god oversikt over andre nettsteder. Vi forsøker å få flest mulig av de lokale norske databasene som del av histreg.no.

Personvernet

I histreg.no registreres det bare åpen informasjon. Det skal også bare lenkes informasjon om avdøde personer. Dette er strengere regler enn det Datatilsynet tillater. Datatilsynet tillater at man registrerer personer i slektsoversikter på internett uten å spørre, men hvor de registrerte personene har rett til å kreve seg strøket.

Konkurransen med andre nettsteder og egne slektsoversikter

Histreg.no forsøker å referere til flest mulig andre nettsteder og kilder istedenfor å erstatte disse. Vi ønsker å stimulere til bruk av andre nettsteder med ulik innfallsvinkel til det samme historiske stoffet. Vi regner med at brukere vil klare å håndtere referanser til andre kilder av variabel kvalitet. Ved at histreg har med alle personene i folketellingene og alle transkriberte folketellinger, er den komplett på en annen måte enn oversikter f.eks. basert på gedcom-filer. Histreg.no gjør det lettere å starte slektsforskning, men vi tror de fleste aktive slektsforskere vil like å ha sin egen oversikt der fokuset er egen familie og man kan få presentasjonen helt som man selv vil. Se på «Om HBR» for eksempel på hvordan man kombinerer histreg.no med egen slektsoversikt.

Hva skal til for å bli en bidragsyter?

Send epost med navn til histreg@nr.no. Skriv gjerne noe om bakgrunnen din og hva du vil bidra med, f.eks. spesielt interessert i egen familie og Hadeland. Alle endringer markeres med bidragsyter og tidspunkt for bidrag. Det kan være aktuelt å utestenge bidragsytere som ikke har god kvalitet på sine bidrag. Hvis noen vil ha kompetanse innen PHP-programmering og ønsker å være med på utviklingen av nettstedet, diskuterer vi gjerne dette. Det er mange muligheter til å forbedre nettstedet og vi trenger flere utviklere.

Presentasjon av histreg.no

Hvis man ønsker å presentere histreg.no på et møte eller fortelle om det, bidrar vi gjerne med lysark, eller ytterligere informasjon. Send en epost til histreg@nr.no.

Forskning

Vi samarbeider gjerne med forskningsmiljøer som vil bruke histreg og ønsker å tilrettelegge dataene for forskning. Det vil være fint om forskningsprosjektene også bidrar til å utvide og forbedre histreg. Vi har mange ideer til gode problemstillinger og ulik bruk av dataene. Send en epost til histreg@nr.no.

Lenker

Hvordan er det lenket så langt?

ca 99% av dagens lenker er laget av algoritmer ut fra å sammenligne navn, navn på ektefelle, bosted,

fødselsår mm. Dette utføres ved Registreringsentralen for historiske data ved UiT. Det er et mye større potensiale for automatiske lenker og UiT vil fortsette å lage lenker ut fra algoritmer i flere år fremover, men de fleste lenkene må fortsatt lages manuelt.

Hvor mange lenker er det mulig å lage?

Pr. oktober 2017 er det 32 mill. personforekomster i Digitalarkivet. Hvis alle disse postene lenkes til de 6 mill. menneskene som bodde i Norge i 1800-1910, vil det gi 26 mill. lenker. Men det er mange kilder som har så lite informasjon at det er vanskelig å lenke bl.a. begravelser, emigrantlister og enslige personer med vanlige navn i de store byene. I mindre bygder har man klart å lenke 90% av befolkningen i minst to kilder. I byene vil man klare færre. Nasjonale oversikter gjør det mulig å lenke flere fordi vi kan følge dem på ulike bosteder. Når vi har registrert alle kirkebøkene i Digitalarkivet, vil det nærme seg 100 mill. personforekomster så det vil alltid være mulig å lage flere lenker.

Kan andre endre de lenkene du har laget?

Ja, alle bidragsyttere kan lage nye lenker og koblinger (etablere familieforhold) og endre gamle. Vi oppfordrer til å skrive tekst i merknader der man begrunner lenkingen hvis man mener dette er nødvendig. Der kan man også skrive om mulige feil i lenkingen. Vi tror at slike uenigheter vil skje sjelden. Da kan man enten skrive inn de ulike mulighetene i merknadsfeltet eller kontakte histreg@nr.no, for å få en avklaring.

Hovedforekomst

Når det lenkes blir det spurt om hovedforekomst. Hvis denne ikke velges, velges den nederste i kurven automatisk. Velg den kilden som virker sikrest, f.eks. etter denne prioriteringsrekkefølgen: (i) folketelling med seneste prioritert først, (ii) kirkebok med tidligste prioritert først, (iii) andre kilder med siste prioritert først. Hovedforekomst gir grunnlag for IDen til personen. Men IDen til alle de andre forekomstene vil også fungere f.eks. i URLen i histreg. Hovedforekomsten er merket med «HPF:» i første kolonne i et søk. Det er også denne som vises når en person legges i en kurv. I referanser fra andre sider, f.eks. Wikipedia, kan det være en fordel å bruke hovedforekomsten. Men om man er usikker på lenkingen f.eks. i egen slektsoversikt, bør man bruke den forekomsten man er sikrest på. Hvis lenkingen endres, vil man da beholde referanse til den personen man ønsker.

Søk

Jeg finner ikke de postene jeg ønsker

En stor andel av kirkebøkene og noen av postene i folketellingene er ikke transkribert. Søk i histreg.no er i prinsippet det samme som søk i Digitalarkivet bortsett fra avisdataene. Digitalarkivet har litt større fleksibilitet i søkemulighetene og kan også vise flere poster fra søk enn i histreg. Det kan derfor være en god ide også å forsøke å søke direkte i Digitalarkivet.

Hvorfor er det bare mulig å søke i Dagbladet fra forsiden?

Det er den eneste avisen vi har funnet som tillater søk i fritekst uten abonnement. Vi legger inn andre aviser hvis noen gjør oppmerksomme på disse.

Teknisk, funksjonalitet

Hvorfor virker ikke visning i avisene?

For å kunne vise en side i Aftenposten må man være abonnent og ha åpnet en eavis i samme

browser/nettleser. For andre aviser kan det være andre regler. Det er også noen muligheter til å følge lenker til Nasjonalbiblioteket hvis man er et sted med tilgang dit.

Er nettadressen/URLen stabile?

Ja, nettadressen er stabil. Den bygger på stabile IDer og URLer fra Digitalarkivet. Hvis lenkingen endres, vil visningen automatisk omdirigeres til personsiden for den personen om IDen fra Digitalarkivet er koblet til.

Hva er de siste utvidelsene og hva blir de neste?

Siste endringer er å gjøre det enklere å lenke familiemedlemmer, endre forsiden og fødsels- og dødsår for familiemedlemmer. Vi har også gjort det enklere å lenke fra Wikipedia til histreg. Vi har en lang liste med forslag til utvidelser bl.a. familiekoblinger i ft 1910, lette søk i Google, gjøre visningen av sider raskere, bedre statistikkssidene med mer informasjon og raskere visning og endre slik at brukere selv kan registrere seg som bruker. En stor utvidelse et stykke frem er å kunne følge bosetningen på samme bosted mellom folketellingene. Dataene er der, det gjelder bare å få etablert dette i nettstedet.

Hvorfor står ikke tid og sted for fødsel på toppen av personsiden når det står i noen av kildene?

Kildene har skrevet dette i ulike format. Vi skal utvide programmet til å håndtere flere format. Denne informasjonen kan også skrives inn manuelt av registrerte brukere.

Datagrunnlaget

Feil i dataene

Når vi setter sammen ulike kilder, ser man mange feil i dataene. Navn endrer seg eller skrives forskjellig og datoer endres. Digitalarkivet ønsker sin transkribering skal være kildetro. Hvis man tror det er feil i transkriberingen, kan man kontakte Arkivverket. Arkivverket er den eneste som kan endre linjene i livsløpstabellen som oppsummerer alle kildeforekomstene. I histreg kan brukere selv bestemme navnet (dvs. overskriften på personsiden), fødselstidspunkt og –sted og , dødstidspunkt og –sted og i tillegg skrive forklarende tekst i merknader.

Merknader og biografier

Vi oppfordrer til å skrive tekster i merknader og biografier. Det kan både være informasjon som begrunner lenkingen eller advarer mot mulig feillenker. Det er fint med informasjon om personen som yrke, bosted, antall barn (om man ikke har funnet alle i kilder) og spesielle historier. Spesielt kan man skrive litt om egne nære forfedre med informasjon som senere generasjoner ikke kjenner til. Lengre biografier anbefaler vi legges i Lokalhistoriewiki. Vi ønsker at biografier skal skrives i biografiform der man er forsiktig med bruk av adjektiver. Mange vil ønske å vite mer om familien enn bare navn og årstall.

Hvilke data er tilgjengelig i histreg.no?

Nå baserer det seg på dataene i Digitalarkivet og avisdata. Det meste av avisdataene er lest automatisk fra avisene. Det gjør at det er en del trykkfeil og manglende opplysninger. De automatiske metodene var heller ikke i stand til å lese all informasjonen i avisene. Vi dekker noe over 60% av alle dødsannonsene, 50% av meldinger om dødsfall, 5% av nekrologene, 40% av ekteskapene og 25% av jubileene i Aftenposten 1950-2000. Vi oppfordrer brukere til å registrere mer informasjon fra avisene, gjerne alle dødsannonsene i en utgave av en avis. Vi vil gjerne ha dialog med eiere av andre datakilder som vi kan bruke i histreg.no, gjerne ved å lenke til eksterne nettsteder slik vi i dag

gjør med Digitalarkivet og avisene. Vi etablerer gjerne systemer for lenker til artikler i historiske tidsskrift, utstillinger på museer eller tilsvarende historiske kilder.

Hvordan skrive referanser?

Referanser gir muligheten til å bruke andre kilder enn personforekomster i Digitalarkivet og aviser. Vi ønsker at referansene skal kunne bli en lenkesamling over aktuelle kilder. Lenkene bør være mest mulig stabile. Vi ønsker URLer i kildene slik at brukere kan se i kilden på internett. Men vi aksepterer også kilder uten URL f.eks. bøker. Referansene blir sortert alfabetisk på referansesiden. De må derfor formuleres slik at dette gir mening. Hvis kilden er fra et bestemt område, bør referansen starte med dette området. Se på referanselisten for hvordan andre har skrevet de andre referansene.

Er det mulig å registrere nye personer?

Histreg baserer seg på personene som er registrert i transkriberte kilder i Digitalarkivet eller som vi har transkribert fra en avis. Det er mulig å etablere nye personer ved å finne personen i et jubileum, ekteskapsannonsering eller dødsannonse/melding om døde/nekrolog i en avis og registrere denne opplysningen. Det er også mulig å registrere hendelser av allmenn interesse. Se på disse sidene for å finne ut typiske hendelser av allmenn interesse. Det er også mulig å registrere nye personer som ikke fins i Digitalarkivet ved å gå til fanene for «uregistrerte». Det må være personer som man er sikker på ikke fins i Digitalarkivet eller finner i en avis og som man ikke forventer skal bli registrert i Digitaarkivet i den nærmeste tiden. Også her blir man spurt om å oppgi kilde. Kilden kan være «Nær familie». På den måten kan man registrere personer på 1900-tallet, et slektsledd som i stor grad har vært i utlandet eller personer før 1800-tallet som man har sikker informasjon om.